

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.076/2018/7. szám

A Debreceni Ítéltábla a Szabó Balázs Gábor Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Szabó Balázs Gábor ügyvéd) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek - dr. Mischinger Ádám ügyvéd ügyintézése mellett eljáró Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt alperes neve (cím) alperessel szemben szerződési feltétel szerződés részévé nem válásának megállapítása iránti perében a Miskolci Törvényszék 13.P.22.240/2017/6. sorszámú ítélete ellen a felperes által 8. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 4 050 (négyezer-ötven) forint áfát tartalmazó 19 050 (tizenkilencezer-ötven) forint másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

Felperes és az alperesi jogelőd '**jogelőd neve**' 2008. november 12. napján kötött kölcsönszerződést egy **N. A.** típusú személygépjármű megvásárlása finanszírozásának érdekében. A személygépjármű bruttó vételára 1 500 000 forint volt, melyből felperes 340 000 forint kezdőrészletet fizetett meg.

A kölcsönszerződés szerint a kölcsön összege 1 160 000 forint, devizaneme CHF, futamideje 84 hónap, a THM 17,8%, a havi kezdő törlesztőrészlet 22 688 forint volt, a felek CIB havi fix visszafizetési konstrukcióban állapodtak meg.

A kölcsönszerződés VI. pontja szerint az adós (adóstars) tudomásul vette, hogy a finanszírozás devizaneme szerinti referencia kamatláb változásának, valamint devizaalapú szerződések esetén az árfolyam változásának kockázatát viselni köteles, melynek eredményeként a törlesztőrészletek az ÁSZF 20-22. pontjai szerint módosulhatnak.

A felperes által aláírt szerződés V. pontja szerint a szerződés részét képezi az annak hatályba lépésekor érvényes „Kölcsön Személy- és Kishaszon-gépjárművek Általános Szerződési Feltételek”, a felperes a szerződés aláírásával elismerte, hogy annak tartalmát ismeri. Az ÁSZF III.12,13. és IV.22. pontjai részletesen szabályozzák a fizetési kötelezettségek forint összege meghatározásának

módját is. E rendelkezések értelmében az adós kötelezettségeit forintban köteles megfizetni, ám azt a hitelező devizában tartja nyilván, a törlesztőrészletek meghatározása a ... Bank Zrt. mindenkori deviza eladási árfolyamán történik az ott írtak szerint.

A felperes a szerződés megkötésének napján külön okiratba foglalt tájékoztatót is aláírt, melynek B) pontja tartalmazta az ún. Kockázatteltérő Nyilatkozatot, amely meghatározta a devizakölcsön fogalmát, annak költségeit, kockázatát, leírta az átszámítás mechanizmusát is.

A felperes a 2014. évi XL. törvény (továbbiakban elszámolási törvény) 37. § (2) bekezdése szerint fenntartottnak tekintett keresetében annak megállapítását kérte, hogy a szerződés VI. pontjának azon rendelkezése, mely szerint „az adós (adóstars) tudomásul veszi, hogy devizaalapú szerződések esetén az árfolyam változásának kockázatát viselni köteles...” nem vált a kölcsönszerződés részévé a Ptk. 205/B. § (2), bekezdése alapján. Megítélése szerint a megállapítási kereset Pp. 123. §-ának feltételei fennállnak, hiszen annak teljesítése szükséges ahhoz, hogy a jogait megóvják az alperestől azért, hogy ne kelljen egy szerződés részévé nem vált kockázatot viselnie a felperesnek. Teljesítés nem kérhető, hiszen az árfolyamkockázat fogalma nem számszerűsíthető, és nem annak hatását szabályozó feltételekről állítja a szerződés részévé nem válást, hanem magáról az árfolyamkockázatról, továbbá a bank még követel a felperestől. A szerződés nem tartalmaz semmilyen számítási módszert a kölcsön pontos devizaösszegének nyilvántartására, nem tartalmazza a kölcsön összegét devizában. A szerződési feltétel általános szerződési feltételnek minősül, a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen eltér, így külön figyelemfelhívó tájékoztatás és kifejezett elfogadás nélkül nem vált a szerződés részévé (Ptk. 205/B.§ (2) bekezdése). A szerződés egyáltalán nem utal arra, hogy akár a kölcsön, akár a törlesztőrészlet idegen pénznem árfolyamához kötődne, ezért lényegesen eltér az általános szerződési gyakorlattól a kölcsönszerződés VI. pontjában rögzített azon feltétel, hogy a devizakockázatot az adós viseli.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Álláspontja szerint a megállapítási kereset feltételei nem állnak fenn, de érdemben sem alapos a kereset, hiszen a felperes által hivatkozott szerződési feltétel nem minősül a szokásos szerződésekre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen eltérőnek.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, kötelezte a felperest, hogy fizessen meg alperesnek 38 100 forint 27% áfát is magában foglaló perköltséget, megállapította, hogy egyéb költségeiket felek maguk viselik.

Megállapította, hogy a megállapítási kereset Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 123. § szerinti feltételei nem állnak fenn, mivel a jogvédelmi szükségesség nem állapítható meg abban az esetben, ha a felperes az általa előadottakat egy vele szemben a követelés érvényesítése iránt indított eljárásban kifogásként az alperessel szemben érvényesíthetné.

Rögzítette, hogy a felperes keresete érdemben sem alapos.

A felperes tévesen hivatkozott arra, hogy a vitatott kikötés eltért a szerződéskötés idején alkalmazott szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől, vagy valamely, korábban a felek között alkalmazott kikötéstől. Adott időszakban köztudomásúlag a devizaalapú kölcsönszerződések - az árfolyamkockázat adósok általi viselésére vonatkozó rendelkezésekkel - tömegesen jöttek létre, a kölcsönszerződés létrejöttkor az ilyen kikötést tartalmazó kölcsönszerződések szokásos szerződési gyakorlat körébe estek. A devizaalapú szerződések általános jellemzője, hogy az árfolyamkockázatot az adósok viselik, ezt a Kúria is rögzítette a 2/2014. PJE határozatában.

Utalt arra, hogy maga a jogalkotó is előírta a Hpt. 203. § (6), (7) bekezdésében foglaltak szerint a kockázatfeltáró nyilatkozat meglétét, melynek tudomásulvételét adósnak aláírásával igazolnia kell. A felperes által megjelölt szerződéses rendelkezés pedig éppen az árfolyamkockázat ismertetését és annak tudomásul vételét igazoló egyoldalú nyilatkozat. Olyan szerződéses rendelkezés pedig, melynek a szerződésbe iktatását valamely jogszabály írja elő kógens jelleggel, nem minősülhet a szokásos szerződési gyakorlattól eltérő kikötésnek.

E mellett a felperes által aláírt, teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat bizonyítja, hogy az alperes külön felhívta az adós figyelmét e szerződéses kikötésre, tehát ez a szerződés részévé vált. Ezzel ellentétes tény a felperes nem bizonyított, az eljárás során bizonyítási indítványt sem terjesztett elő.

A felperes teljes pervesztességére figyelemmel kötelezte az alperes részére a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a.) pontja szerint meghatározott perköltség megfizetésére, mivel a per tárgyának értéke nem meghatározható.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatásával a kereseti kérelemnek helyt adó határozat meghozatalát, másodlagosan pedig az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.

Állította, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 221. § (3) bekezdésében írtakat, indoklási kötelezettségének nem tett eleget, az ítélet indoklása formális, az érvénytelenséget illetően egy mondatos indoklása van.

Állította, hogy a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában írt feltételei fennállnak, hiszen kereseti kérelmük jogmegóvó, teljesítés pedig nem kérhető, hiszen az árfolyamkockázat fogalma nem számszerűsíthető. A felperes nem az árfolyamkockázat hatását szabályozó feltételről, hanem magáról az árfolyamkockázatról állítja, hogy nem vált a szerződés részévé. Utalt arra is, hogy a bank követel a felperestől pénzt, ezért teljesítést nem kérhet.

Állította, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 205/B. § (2) bekezdésében foglaltakat. Mivel a szerződés nem tartalmaz számítási metodust a kölcsön pontos deviza összegének nyilvántartására, a kölcsönösszegként meghatározott devizaösszeg ismeretlen számítási metodika alapján kerül a folyósításkor meghatározásra, ezért nem beszélhetünk devizában nyilvántartott szerződésről. A bank nem tájékoztatta a felperest, hogy milyen számítási metodika alapján végzi a vételi és eladási árfolyam képzését, illetőleg nem tájékoztatta a bank üzletpolitikáját befolyásoló tényezőkről sem, ezért nem képezi a szerződés részét az elszámolás, illetőleg árfolyamkockázat a Ptk. 205/B. § (2) bekezdése alapján sem.

A szerződés címében nem utal arra, hogy a kölcsön vagy törlesztőrészletek idegen pénznem árfolyamához kötődnének. A kölcsön jellegeként ugyan változó törlesztésű devizaalapú kölcsön, valamint a devizanemnél CHF került feltüntetésre, de ezen rendelkezések kapcsolata a törlesztőrészletekkel és a kölcsön összegével a szerződésben nem került feltárásra. Lényegesen eltér az általános szerződési gyakorlattól azon szerződési kikötés, hogy a devizakockázatot az adós viseli, az csak külön figyelem-felhívás és elfogadás esetén válhatott volna a szerződés részévé. Iratellenesnek és ellentmondásosnak találta az ítélet azon megállapítását, hogy attól lesz valami szokásos szerződési feltétel, ha gyakran alkalmazzák.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte.

Utalt arra, hogy jelen esetben a Pp. 221. § (3) bekezdése nem alkalmazható, mivel a támadott ítélet nem egyszerűsített indoklást tartalmaz. A felperes által támadott szerződési szakasz a kölcsönszerződés részévé vált, az nem minősül szokásostól eltérő kikötésnek, ugyanakkor az alperes külön kockázatfeltáró nyilatkozatban is tájékoztatta a felperest az árfolyamkockázatról. Az üzletpolitikát befolyásoló tényezők tekintetében tájékoztatási kötelezettség nem terhelte. Utalt arra, hogy a szerződés részét képező ÁSZF III.12., 13. és III.22. pontjai tartalmazzák a felperes által hiányolt számítási metódust.

Az ítélet tábla a felperes fellebbezését a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítélet tábla elsődlegesen a felperesnek az ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezési kérelmét vizsgálta, hiszen annak megalapozottsága esetén további vizsgálat nem indokolt.

Megállapította ugyanakkor, hogy az elsőfokú bíróság eljárása során lényeges eljárási szabálysértés nem történt, az elsőfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdésében írt indokolási kötelezettségének is eleget tett.

Ahogy arra az alperes is helytállóan hivatkozott, a felperes által felhívott Pp. 221. § (3) bekezdése jelen eljárásban nem volt értelmezhető, figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság nem úgynevezett rövidített indoklást alkalmazott.

A Pp. 221. § (1) bekezdésében írtak értelmében az ítélet indoklásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított és a kereset eldöntéséhez szükséges mértékben feltárt tényállást, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapul, meg kell említeni röviden azokat a körülményeket, melyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azon okokra, melyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak vagy a felajánlott bizonyítást mellőzte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a tényállást a felperes keresetének eldöntéséhez szükséges mértékben feltárta és rögzítette, e tényálláson alapuló döntésének a vonatkozó jogszabályok felhívásával és értelmezésével jogi okát is adta. Az elsőfokú határozatból és az eljárás adataiból megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság döntését mire alapította, az érdemi határozat felülbírálható (lásd Legfelsőbb Bíróság PK. 206. számú állásfoglalás B) pontja).

A felperes szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelme tekintetében nem tett eleget a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: elszámolási törvény) rendelkezéseinek, ezért az elszámolási törvény 37. § (2) bekezdése szerint - ahogyan arra az ítélet tábla a Pkf.II.20.546/2017/2. szám alatti végzésével rámutatott - úgy kell tekinteni, hogy ezen kereseti kérelmét nem tartotta fenn. Erre tekintettel az elsőfokú bíróságnak a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt előterjesztett felperesi kereset tekintetében bizonyítást lefolytatnia nem kellett, ezen kereseti kérelem tekintetében az ítéletének indoklást tartalmaznia - azon túl, hogy azt fenn nem tartottnak tekinti - nem kellett és nem is lehetett. Amennyiben az elsőfokú bíróság a szerződés érvénytelensége körében is állást foglalt volna, úgy ütközne ítélete a Pp. 215. § rendelkezésébe.

Az elsőfokú bíróság eljárásában egyéb lényeges eljárási szabálysértés sem történt, ezért az ítélet hatályon kívül helyezésének Pp. 253. § (2) vagy (3) bekezdésében írt indokai nem álltak fenn.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a döntéshez szükséges mértékben feltárta, a levont jogi következtetéseivel az ítéletábra maradéktalanul egyetért, azt megismételni nem kívánja, a fellebbezésre tekintettel rögzíti az alábbiakat.

Egyetértett az ítéletábra az elsőfokú bírósággal abban, hogy a fenntartottnak tekintett kereseti kérelem vonatkozásában a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában írt feltételei nem álltak fenn, a kereseti kérelem tehát már ez okból elutasítandó volt. A megállapítási kereset indításának két együttes feltétele van, a jogvédelem szükségessége, valamint a teljesítés követelésének a kizártsága. Ezen feltételeknek együttesen kell fennállniuk, bármelyik hiánya esetén megállapítási per nem indítható (BH1993. 250., BDT2005. 1250.). Megállapítási kereset előterjesztésére akkor van lehetőség, ha a felperes oldalán van olyan anyagi jogosultság, amely védelemre szorul, ilyen azonban jelen perben nem állapítható meg figyelemmel arra, hogy a felperes az e körben előadottakra az alperes által vele szemben marasztalásra irányuló kereset esetében védekezésként hivatkozhat (BDT2009. 2143.). A felperes e körben hivatkozott arra, hogy a megállapítás esetén a szerződés részévé nem vált kockázatot már nem kellene viselnie, azonban az alperes által igazoltak szerint a szerződés felmondásra került, a felmondással együtt forintosítva lett, így a jövőre nézve ilyen kockázatviselési kötelezettség a felperest nem is terheli.

A felperes megalapozatlanul hivatkozott arra is, hogy teljesítést nem követelhet. A felperes által támadott szerződési kikötés megfogalmazása szerint az adós kötelezettségét szabályozza, annak alapján a szerződésben megállapított kirovó pénznem árfolyamának változása kizárólagosan az adóst terheli. Figyelemmel arra, hogy a szerződés megkötése és felmondása közötti időpontban a kirovó pénznemként meghatározott svájci frank árfolyama köztudomásúlag változott, ebből eredően a szerződési kikötés kiesése esetén a felperesi adós alappal tarthatna igényt az árfolyam-változásra tekintettel teljesített kifizetései visszatérítésére vagy alperesi követelésbe való beszámítására, ekként teljesítésre az alperes részéről.

Megállapítható tehát, hogy a Pp. 123. §-ban írt két konjunktív feltétel egyike sem áll fenn jelen kereseti kérelem tekintetében, azaz a felperes keresete már a Pp. 123. § alapján - további vizsgálat nélkül is - elutasítandó volt.

A felperes hivatkozott arra is, hogy a szerződés nem tartalmazza a kölcsön pontos devizaösszegének nyilvántartására irányadó számítási metódust. Amennyiben ezen hivatkozása megfelelne a valóságnak, az legfeljebb a szerződésnek a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) pontja szerinti érvénytelenségének megállapítására teremtene lehetőséget, azonban nem okozná azt, hogy a támadott szerződési feltétel ne vált volna a szerződés részévé.

A felperes hivatkozott arra, hogy a felek között nem jött létre konszenzus abban, hogy milyen számítási metódus alapján végzi a bank a deviza nyilvántartást, azonban az elsőfokú bíróság felhívása ellenére ezen hivatkozását nem bizonyította. A felek szerződéskori akaratának vizsgálata során a bíróságnak elsődlegesen a felek által is aláírt teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt kölcsönszerződésből kell kiindulnia. Ebben egyértelműen rögzítésre került, hogy a kölcsön devizaneme svájci frank, az árfolyamváltozás kockázatát az adós vállalja, a felperes az árfolyamkockázatról külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozatban is tájékoztatást kapott, a szerződést ennek ismeretében kötötte meg a fenti tartalommal. A felperes hivatkozásával ellentétben a perbeli kölcsönszerződés nem szabályoz nagy számú szerződéstípust, egyértelműen megállapítható a szerződésből, hogy annak 6. pontja kifejezetten és kizárólag a felperes által kötött szerződésre irányadó. A felek megállapodása tehát kifejezetten deviza nyilvántartású kölcsön

megkötésére irányult, a fizetési kötelezettségek deviza nyilvántartásával kapcsolatos szabályokat a szerződés részévé vált ÁSZF tartalmazza, ezért a felperes ezen hivatkozása nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a hivatkozott szerződési kikötés a Ptk. 205/B. § (2) bekezdése alapján a szerződés részévé vált. A Ptk. 205/B. § (2) bekezdése csak azon általános szerződési feltételek körében ír elő külön tájékoztatási kötelezettséget, mely a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen vagy valamely korábban a felek között alkalmazott kikötéstől eltért. A felperes maga sem állította, hogy az alperessel vagy alperesi jogelőddel korábban szerződéses kapcsolatban állt volna, a keresettel támadott szerződési kikötés ezen korábbi szerződésüktől különbözne.

Az elsőfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy a szokásos szerződési gyakorlat körében annak van jelentősége, ha az általános szerződési feltétel alkalmazója a piacon elterjedt gyakorlattól jelentősen eltér, e körben tehát a piacon jelenlévő egyéb szerződésekre kell figyelemmel lenni. Amennyiben a piacon a szerződések ugyanolyan vagy nagyon hasonló általános szerződési feltételekkel jönnek létre, az elterjedt általános szerződési feltétel alkalmazása nem jelent veszélyt, illetőleg nem igényel külön figyelfelhívást, tájékoztatást.

A szerződésre vonatkozó gyakorlattól lényegesen eltérő kikötésről pedig akkor beszélhetünk, ha az általános szerződési feltételt kialakító fél jelentősen eltér az adott szerződésre vonatkozó diszpozitív rendelkezésektől.

A Ptk. 205/B. § (2) bekezdés első fordulata szerinti szokásos szerződési gyakorlat körében tehát éppen annak van jelentősége, hogy az adott piacon, jelen esetben a gép-jármű vásárláshoz kapcsolódó fogyasztói hitelek piacán a szerződés megkötésének időpontjában a devizaalapú kölcsön nyújtása általánosan elterjedt szerződési típusnak volt-e tekinthető, illetőleg ezen szerződések körében általános gyakorlat volt-e az árfolyam-kockázatnak az adósra történő terhelése.

Ahogy arra a Kúria a 6/2013. Polgári jogegységi határozat indoklásának III. pontjában is rámutatott, a devizaalapú kölcsönszerződések elterjedésekor jogszabály nem határozta meg a devizaalapú kölcsön fogalmát, amelyek lényegi elemeként a Kúria azt határozta meg, hogy a pénztartozás kirovó pénzneme nem forint, a tartozás devizában van meghatározva, ugyanakkor a hitelező a kölcsönt forintban köteles folyósítani, az adós pedig forintban köteles törleszteni, tehát mind a hitelező, mind az adós devizában kirótt pénztartozását forintban rója le, mely megállapodás megfelel Ptk. 231. § (1) bekezdésében tételesen is rögzített fő szabálynak. Utalt arra, hogy ebben az esetben a Ptk. 231. § (2) bekezdése szerint a más pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben lévő árfolyam alapulvételével kell átszámítani, ezért a devizaalapú kölcsön lényege, hogy a tartozás devizában van megállapítva, és az adós forintban teljesítendő fizetési kötelezettsége a forint erősödésétől, gyengülésétől függ, míg a hitelező helyzetére az árfolyam változása nem hat ki. A devizaalapú kölcsönnek tehát a fentiek szerint lényegi tartalma az árfolyamkockázat fennállása, illetőleg a Ptk. 231. § (2) bekezdésére tekintettel az is, hogy ennek viselésére elsődlegesen az adós köteles. A perbeli szerződés megkötésének időpontjában ilyen devizaalapú szerződések megkötésére nagy számban került sor, ezen szerződések tekintetében általános volt, hogy az árfolyamkockázatot a hitelezők a kölcsön felvevőjére telepítették, így ezen szerződési feltétel nem minősülhet a Ptk. 205/B. § (2) bekezdése szerint. Az alperesi jogelőd pedig a Ptk. 205/B. § (1) bekezdésében írtaknak eleget tett, a támadott rendelkezés tehát a szerződés részévé vált.

Mindezekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése eredményre nem vezetett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles viselni saját másodfokú eljárással felmerült költségeit, valamint köteles megtéríteni az alperes másodfokú eljárással kapcsolatos költségeit. A bíróság e körben a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése és (5) bekezdése alapján 15 000 forint + általános forgalmi adó megfizetésére kötelezte a felperest.

Debrecen, 2018. április 19.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -